

Eurooppalainen akateeminen koulutus yhtenäistyy

Viime vuosikymmenen lopulla järjestettiin useita konferensseja maanosamme korkeimman koulutuksen yhtenäistämiseksi ja laadun parantamiseksi. Yksi kokouksista pidettiin 1999 Bolognassa, jonka nimissä opetusta selvittävä prosessi tällä hetkellä parhaiten tunnetaan. Bologna-sopimuksen allekirjoitti 29 eurooppalaista maata; 15 Euroopan Unionin nykyisen jäsenmaan ja 11 toukokuussa 2004 jäseneksi liittyvän valtion lisäksi sopimukseen liittyivät Islanti, Norja ja Sveitsi. Allekirjoittajamaat sitoutuivat yhtenäistämään opetuksen sisältöä, parantamaan sen laatua, lisäämään opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta Euroopan alueella sekä vahvistamaan instituutioiden välistä yhteistyötä. Bologna-prosessissa on kolme keskeistä elementtiä, joista kaksiportainen tutkintorakenne tuntuu olevan vaikeimmin läpivietävä muutos. Kaikille akateemisille aloille esitetään alempaa kolmen vuoden kandidaatin ja ylempää kahdesta kolmeen vuoden maisterin tutkintoa. Siirtyminen uuteen opintojen mitoitukseen ECTS:ään eli European Credit Transfer System -järjestelmään tai tutkintotodistukseen tuleva opetuksen sisällön tarkentava liite, Diploma Supplement, ovat ainakin Suomessa Bologna-prosessin helpommin hyväksytyjä osia.

Suomessa yliopistokoulutuksen käytäntöjen yhtenäistäminen on edennyt kohtalaisen ripeästi. Eduskunta ja hallitus ovat käsittelemässä kevään 2004 kuluessa samanaikaisesti sekä uutta yliopistolakia että tutkintoasetusta, joissa molemmissa huomioidaan uudet eurooppalaiset vaatimukset. Opetusministeriön valtakunnallinen, 20 akateemista tutkintoa koskeva työryhmä on kokoontunut pari kertaa, ja sen lisäksi on muodostettu eri alojen alatyöryhmiä. Hammaslääketieteen tutkintoja on pohdittu yhdessä lääketieteen ja eläinlääketieteen edustajien kanssa. Valtakunnallinen lääketieteen alan tutkintorakenteen koordinaatiotyöryhmä jätti mietintönsä opetusministeriölle helmikuussa. Uudessa tutkintoasetusesityksessä hammaslääketiede, toisin kuin lääketiede, on määrätty aina kaksiportaiseksi koulutusohjelmaksi. Tästä koordinaatioryhmä esitti yksimielisen poikkeavan mielipiteen ja perusteli kannanottoaan sillä, että kaikkia lääketieteen opetusaloja tulisi kohdella samalla tavalla.

Päätettävässä työryhmä ei sitten ollutkaan yksimielinen. Kaksiportaista järjestelmää vastustavat tiedekunnat perustelivat kielteistä kantaansa sillä, että kandidaatin tut-

kinto lääketieteen aloilla ei anna työelämän valmiuksia eikä mahdollista opintosuunnan vaihtamista siirryttäessä suoritamaan ylempää tutkintoa. ECTS sinänsä nähtiin riittäväksi järjestelmäksi osoittamaan opintojen sisältö, mikäli opiskelija vaihtaa tiedekuntaa tai alaa. Moni lääketieteen opetusyksikkö oli vasta tehnyt mittavan opetuksen integroimisen, mihin ei ole jätetty saumakohtaa kandidaatin tutkinnolle ainakaan kolmen vuoden kohdalle. Koordinaatiotyöryhmän jäsenet olivat yksimielisiä myös siitä, että lääkärin tutkinto kaikissa viidessä tiedekunnassa antaa yhtä hyvät ammatilliset valmiudet ja täyttää EU:n direktiivien vaatimukset.

Kokouksissa esille tulleet kaksiportaisen tutkinnon vasta-argumentit koskevat myös hammaslääkärin koulutusta. Jos kandidaatin todistus annetaan kolmen opintovuoden ja sitten lisenssiaatin tutkinto kahden vuoden jälkeen, on jako 3+2 keinotekoinen. Hammaslääketieteessä 2+3 tai 4+1 olisivat paremmat tutkintojen kestoaihtoehdot. Kahden vuoden hammaslääketieteen kandidaatin tutkinto eli entinen prekliininen vaihe on yhtenäinen lääketieteen kanssa. Jos tutkinto olisi sama lääketieteen ja hammaslääketieteen puolella, voisi opiskelija valita ylempään opintosuunnan vasta kandidaattitutkinnon jälkeen. Neljän vuoden kandidaattitutkinto antaisi joitakin työelämävalmiuksia. TEO myöntää yliopistojen suosituksesta oikeuden toimia hammaslääkärin viransijaisena opiskelijalle, joka on hyväksyttävästi suorittanut neljän opiskeluvuoden opinnot.

Uudessa tutkintoasetusesityksessä ei hammaslääketieteelle jätetä valinnanmahdollisuutta. Myöhemmin päätettäväksi jäänee vain se, onko kandidaatin tutkinto kaksi, kolme vai nelivuotinen. Samoin jää sovittavaksi, mihin alempi tutkinto pätevoittää ja millä tavoin hammaslääketieteen kandidaatti voi siirtyä opiskelemaan toisen alan ylempää tutkintoa. Kolmen hammaslääketieteen yksikön opetuksen yhtenäistäminen ei ole ylivoimainen tehtävä. Opetusministeriölle jää täsmäase myös lääketieteen pakottamiseen ruotuun. Jos alempi tutkinto otetaan rahoitusmalliin, ei yksikään yliopisto jättäydy tutkinnonuudistuksen ulkopuolelle.

KYÖSTI OIKARINEN

Hammaslääketieteen koordinaattori opetusministeriön tutkintorakenteen uudistamistyöryhmässä